

TRO1006 Őstörténet és korai civilizációk

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

A kurzus összehasonlító szemlélettel tárgyalja az emberré válás folyamatának történetét, a vadász-gyűjtögető-halász gazdálkodású őstársadalmak fejlődését, a földművelés-állattenyésztés kialakulásának elméleti kérdéseit az egykori őskörnyezeti viszonyok háttérében. Az ókori kelet államaival, társadalmaival és kultúráival kapcsolatosan alapvető cél a legalapvetőbb tények és helyszínek megismerése, továbbá az újabb kutatások következtében előkerült friss ismeretanyagok megismertetése.

Az előadás során kiemelten foglalkozunk az ókori kelet történetének, kultúrájának azon részeivel, amelyekről a magyar nyelvű szakirodalom nem, vagy csak nagyon korlátozottan áll rendelkezésre (a hettita-kori Kis-Ázsia, Mittanni, Urartu).

A kurzus végén a hallgató ismeri a humánevolúció és az őstörténeti társadalomfejlődés legfontosabb elméleti vitáit, legfontosabb felfedezéseit. Eligazodik az ókori keleti államok történetének főbb időrendjében, tisztában van a legfontosabb események helyszíneinek és szereplőinek földrajzi elhelyezkedését illetően.

Féléves tematika:

1. hét	Bevezetés: az őstörténet és az ókori kelet fogalmi keretei, kutatástörténet. Anyagi és írott források
2. hét	A kulturális és társadalmi evolúció legfontosabb őstörténeti kérdései. A humánevolúció folyamata
3. hét	A paleolit kultúrák; A Kárpát-medence paleolitikuma
4. hét	Az agrártársadalmak kialakulása Elő-Ázsiában
5. hét	A mezolitikum és a neolitikum Európában és a Kárpát-medencében
6. hét	Mezopotámia története a Kr.e. III. évezredben (a kora-dinasztikus kor, az agadei dinasztia, a III. Ur-i dinasztia)
7. hét	Az ókori Egyiptom története I. Az Ó- és a Középbirodalom
8. hét	Elő-Ázsia a Kr.e. II. évezred első felében (az óasszír és az óbabiloni kor)
9. hét	Egyiptom az újbirodalom korában
10. hét	Mittanni és az Amarna-korszak nemzetközi viszonyai
11. hét	A fémhasználat kezdetei. Európa a rézkortól a rómaiakig. A Hallsatt-, a La Téne-kultúra. A kelták. A rézkor és a bronzkor a Kárpát-medencében
12. hét	Az újasszír állam és Urartu
13. hét	Az újbabiloni és a perzsa birodalom
14. hét	A zsidóság története az ószövetségi korban

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

A kollokvium típusa: szóbeli

A szóbeli vizsga témakörei:

1. A kulturális és társadalmi evolúció legfontosabb kérdései
2. Az ember kialakulása: Australopithecus, Homo habilis, Homo erectus és a neandervölgyi ember
3. A paleolit kultúrák; a felső-paleolitikus művészet
4. Magyarország paleolitikuma
5. Ausztrália és Amerika benépesülése
6. Az agrártechnológiák kialakulása: Az agráréletmód társadalmi és kulturális következményei Európában és a Közel-Keleten
7. Egyiptom története I. Az óbirodalom és a középbirodalom
8. Egyiptom története II. Az újbirodalom
9. Mezopotámia története a Kr.e. III. évezredben (A kora-dinasztikus kor, az agadei dinasztia és a III. A III. Ur-i dinasztia)
10. Az óasszír állam és az asszír kereskedelmi rendszer Anatóliában
11. Az óbabiloni állam
12. A hettita állam története
13. Az ókori kelet hatalmi, politikai viszonyai az Amarna-korban
14. Mittanni története
15. A bronzkor Európában és a Kárpát-medencében
16. Urartu története
17. Az újasszír birodalom
18. Az újbabiloni birodalom
19. A zsidóság története az ókorban
20. A perzsa birodalom
21. A vaskori Európa kultúrái. A Kárpát-medence a római korban
22. Az ókori India
23. Az ókori Kína

Irodalomjegyzék

- Baines, J. / Málek, J.: Az ókori Egyiptom atlasza. Bp. 1992
- Childe, Gordon V.: Az ember önmaga alkotója. Bp., 1968
- Clark, G. A világ őstörténete. Bp., 1975
- Gaál Ernő / Kertész István: Az őskor és az ókor története. Eger, 2003
- Ghirshman, Roman: Az ókori Irán. Médek, perzsák, parthusok. Bp. 1985
- [Gyenis Gyula et al.: Emberelődők nyomában. Az őskőkor emlékei Északkelet-Magyarországon. Miskolc, 2001](#)
- Kákósy László: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp. 1998
- Kessler, Rainer: Az ókori Izrael társadalma. Bp., 2011
- Leakey, R. Az emberiség eredete. Bp., 1995
- Oppenheim, A. Leo: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982
- Roaf, Michael: A mezopotámiai világ atlasza. Bp. 1998
- [Visy Zsolt \(főszerk.\): Magyar régészet az ezredfordulón. Bp. 2003](#) (I-VII. és IX. fejezet)

Dr. Buhály Attila

Nyíregyháza, 2021. 08. 31.